

ПЕДАГОГІКА

Леся Паршукова

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

(Умань)

ДРУКОВАНІ ДИДАКТИЧНІ МАТЕРІАЛИ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ НА УРОКАХ ІНФОРМАТИКИ

Анотація: В статті розглянуто засоби, що використовуються вчителем інформатики закладів загальної середньої освіти для підвищення ефективності роботи учнів на уроці, розвивають їх творчі здібності та дозволяють вчителю здійснювати творчий підхід до організації уроків. Описано методiku застосування дидактичних засобів в освітньому процесі для ефективного розв'язання ряду педагогічних проблем

Ключові слова: пізнавальна активність, процес навчання, урок інформатики, didactic remedies, ігрові технології

Abstract:

Key words: cognitive activity, learning, lesson science, game technology,

Розбудова системи освіти України, її докорінне реформування мають стати сьогодні основою відтворення інтелектуального, духовного потенціалу народу, виходу вітчизняної науки, техніки і культури на світовий рівень, національного відродження, становлення державності та демократизації суспільства. Реалії освіти сьогодні змушують вчителя поєднувати традиційні засоби навчання та нові інформаційні технології. Виникає необхідність підтримувати пізнавальну активність учнів під час навчальної діяльності використанням традиційних та інтерактивних засобів протягом всього уроку. Засобом розвитку пізнавальних здібностей учнів є вміле застосування таких методів і прийомів, які забезпечують високу активність учнів у навчальному пізнанні.

Методи і прийоми активізації, що їх застосовує вчитель, повинні враховувати рівень пізнавальних здібностей учнів, бо непосильні завдання можуть підірвати віру учнів у свої сили і не дадуть позитивного ефекту. Свої знання та досвід вчитель повинен поєднувати з використанням ігрових технік, спільної роботи з документами та веденням блогу, щоб отримати високі результати засвоєння знань учнів.

Новою формою проведення уроків з поєднанням різних елементів мотивації навчальної діяльності та ІКТ є дидактичні матеріали, що відображають реалії сьогодення. Дидактичний матеріал можна розробити як на цілу тему і в рамках одного уроку працювати над певним завданням, що триматиме дитячу увагу та цікавість до завершення теми, адже дітям подобається виконувати завдання в рамках певного сюжету. Цим вирізняється один з видів дидактичних матеріалів – карта знань.

Карта знань - сукупність діаграм і схем, що в наочному вигляді демонструють думки, тези, пов'язані одна з одною та об'єднані загальною ідеєю.

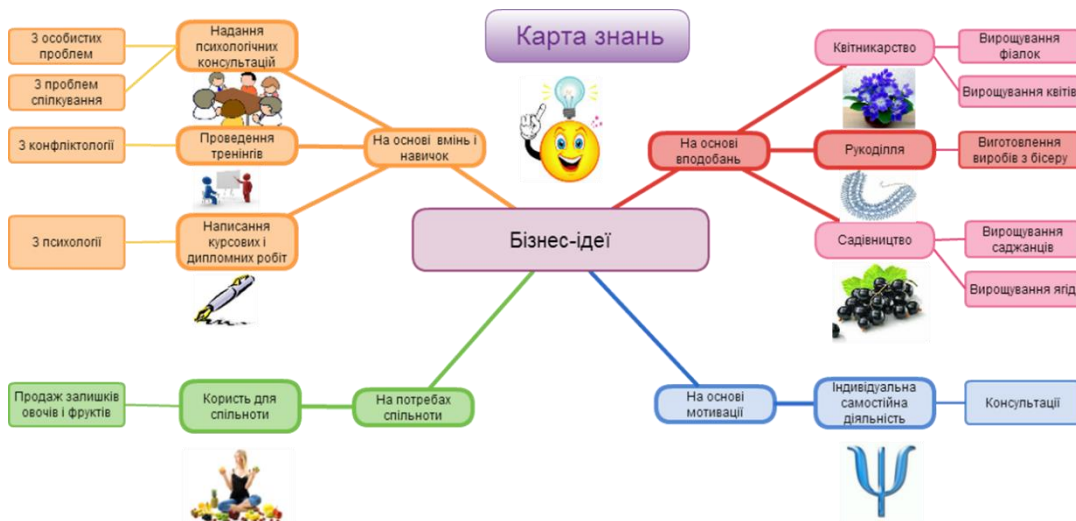
Такий дидактичний матеріал дає змогу зобразити певний процес або ідею повністю, а також утримувати одночасно у свідомості значну кількість даних, демонструвати зв'язки між окремими частинами, запам'ятовувати (записувати) матеріали та відтворювати їх навіть через тривалий термін у системі знань про певний об'єкти чи у певній галузі.

Карти знань — це зручна і ефективна техніка унаочнення мислення та альтернатива звичайному запису. Їх застосовують для формулювання нових ідей, фіксування та структурування даних, аналізу та впорядкування даних, прийняття рішень тощо. Цей спосіб має багато переваг перед звичайними загальноприйнятими способами запису. На відміну від лінійного тексту, карти знань не лише зберігають факти, але і демонструють взаємозв'язки між ними, тим самим забезпечуючи швидше і глибше розуміння матеріалу.

Карти знань — досить привабливий інструмент проведення презентацій, мозкових штурмів, планування свого часу, запам'ятовування великих обсягів даних, самоаналізу, розробки складних проектів, власного навчання й розвитку.

Переваги використання карт знань:

1. поліпшення пам'яті;
2. вміння генерувати ідеї;
3. творчість у пошуку рішення;
4. презентування концепції;
5. вміння аналізувати результати або події;
6. чітка та логічна структура роботи;
7. аналіз та підбиття підсумків зробленого;
8. організувати взаємодію при груповій роботі або у рольових іграх;
9. ефективно структурувати і опрацьовувати дані.

Карта пам'яті реалізовано у вигляді діаграми, на якій зображено слова, ідеї, завдання або інші поняття, зв'язані гілками, що відходять від центрального поняття або ідеї. В основі цієї техніки лежить принцип «радіантного мислення», що відноситься до асоціативних розумових процесів, відправною точкою яких є центральний об'єкт.

Алгоритм створення карт знань досить простий:

- центральна тема в середині карти знань (стисло й точно сформульована), можливий варіант відображення картинкою;
- поділ теми на кілька самостійних областей (підрозділів) від яких, в свою чергу, відходять розгалуження до інших під-підрозділів, і т.д;

- на гілках розмістити слова або картинки в залежності від обраної ідеї і т.п;
- в розгалуженнях подати ключові слова, що їх характеризують та змушують згадати те чи інше поняття;
- знайти всі асоціації (зв'язки) й подати їх на карті;
- розставити пріоритети;
- використання різних візуальних засобів.

Якість і ефективність друкованих дидактичних засобів можна покращити за допомогою кольору, малюнків, символів і абревіатур, додання карті тривимірної глибини. Останнє підвищує цікавість, привабливість, оригінальність та їх ефективність.

У зв'язку з швидкими темпами розвитку ІКТ-технологій та процесом переходу до інформаційного суспільства перед системою освіти постає нове завдання: розробити технології, які забезпечили б формування в учнів умінь вчитися, оперувати і управляти інформацією, швидко приймати рішення та якісно організовувати свою інформаційну діяльність.

Крім того, Інтернет (соціальні мережі, онлайн-ігри, Інтернет-серфінг) та комп'ютерні технології стають невід'ємною частиною життя сучасного школяра. Це призводить до обмеження кола інтересів дітей та зниження рівня їх пізнавальної активності. Особливої актуальності набуває проблема створення умов та використання інноваційних форм навчання на уроках інформатики.

Вчитель повинен поєднати засвоєння теоретичного матеріалу та формування нових вмінь і навичок таким чином, щоб пізнавальна активність учнів була на високому рівні. Методи, що використовуються вчителем, повинні підвищувати ефективність самостійної роботи учнів, розвивати їх творчі здібності та дозволяти вчителю здійснювати творчий підхід до організації уроків.

Різноманітність друкованих дидактичних засобів, що інтегруються в навчальний процес, допомагають ефективно розв'язувати ряд педагогічних проблем:

- ✓ отримання знань та їх інтеграція в свою систему знань;
- ✓ уточнення та розширення понять;
- ✓ підвищення мотивації до самоосвіти;
- ✓ реалізація креативного потенціалу;
- ✓ розвиток навичок спілкування при роботі в команді;
- ✓ активізація найменш зацікавлених учнів.

Зміст та структуру уроків з використання друкованих дидактичних матеріалів вчитель повинен планувати відповідно обраної теми. Для цього необхідно об'єктивно оцінити вміння учнів працювати з комп'ютерною технікою, користуватися браузером, пошуковою системою, програмами офісного пакету OpenOffice та знання правил безпечного використання Інтернет-ресурсів.

Дидактичні матеріали можна використовувати у таких типах уроків, як: засвоєння нових знань, формування знань та умінь, застосування знань та умінь, а також узагальнення знань умінь та навичок.

Основною роллю друкованих дидактичних матеріалів є підвищення інтересу до предмету, активності під час навчального процесу на уроці, а також кращому засвоєнню учнями нової теми.

Враховуючи всі переваги й можливості дидактичних матеріалів, не варто забувати, що основний навчальний зміст несе класичний підручник, а дидактичні матеріали використовуються засіб підтримки його професійної діяльності.